

Pridplata na čitlu god. 3 for., na pol. god. 1 for. 50 nov., na četvrt. 75 nov.
 Za Srbiju 30, 15, 7 1/4 groša. Izlazi svake Nedjelje jedanput.

Pisma svakoga čitaoca predmetu molimo na uredničko uputiti.
 Nemaću se vratiti.

God. III. U Kalači

U Četvrtak 26. Prosinca 1872.

Broj 52.

Poziv na predplatu.

„BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA“

idje u svoj rod i 1873 godine, da raznosi političke viesti, razvija po slavianske obitelji koristnu i zabavnu pouku. Izlazit će na pohod svojeg roda svake druge nedjelje četvrtkom, a da joj se putni trošak nabavi; neželi više priko cile godine već samo da joj se plati jedna forinta u Austro-Ugarskoj, dakle i po rodu koji i u Cislahtaniji stanuje. Oni pak koji je poželili budu u strane zemlje, na ovu jednu forintu imadu nadometnit 25 n. pak će ostati mirna bačka. Samo molimo neka se rodovi požure: da ovu forintu pošterskom naputnicom, što prije pošalju. To bolje po nji ako se dvojica na jednu naputnicu upišu. A poklema mnogi od roda i neznadu da bi ih Vila iz Kalače rada pohodila, to molimo naše prijatelje: da budu dobri, i takvima naše Vile pozdrav izručite.

Uredništvo.

SLAVONIZAM.

Oko smrtno postelje glasovita učenjaka Seneka sakupljeni učenici njegovi plaćućima očima sažaljivajuć gubitak dragog učitelja svoga pitahu ga znatiželjno: što će jim ostaviti u oporuci za baštinu?

Baštine neimam, sinci moji! bialu rieči Senekine, do dragociena amaneta, što vam ga ostavljam na vječnu uspomenu; a taj vam amanet uzorna budi slika života moga. Kud hodili i brodili na sreću i umu nosite Seneku učitelja svega, nosite njegovu nanku i njegov život.

Seneka je, propoviedajuć nauku o jednom pravom Bogu, preminuo, a vjerni učenici držali su učitelja svoga za idol kriepostna života.

Oko smrtna kreveta, na kom će doskora počivati sudbinom gnane mile naše „bunjevačko-šokačke novine“ stajati će mnoštvo priprostih rodoljubah bez utjehe i lieka; nu duh, kojim je zadahnusmo plahim će trepetom na pitanje: što nam za baštinu ostavljate? sukromno i žalobno šaptati: sliku uzorna života našega!

Pa prije neg što izdahne veliki duh svoj ovo drago trogodišnje glasilo naše, ej nemarni Bunjevci i Šokei! hoću da mu iz medenih ustah krilom slavenskoga povjetarca čujete odgovor još na nekoja pitanja današnjega vremena, među koja ubrajam i slavonizam, o kome mi kao rođenu Slavoncu, a iza deset godina u Ugarskoj živućemu građaninu krune Stjepanove dužnost nalaže, prije njegova razstanka reći još koju ozbiljnu.

Tajit se neda, da su „bunj. i šok. novine“ kroz kratko doba života svoga zastupale bunjevačko-šokačko javno mnenje, te ko što nas njihova nužda vezala za nje, tako bi nas vezat imala naša zaštita i podpora za njihova krila, da se prego stotih gorah i triuh morah čuje naše jadno stanje u dvore braće jednokrvne. Budi dakle prije usnutka njihova slobodna mi još jedna o slavonizmu.

Tko misli, da pisac ovih crtica metaniše u obranu njegovu danas, kad se ozbiljno radi ne o ciepanju i strančarenju već jedinstvenosti i željnoj slozi jugoslavenskih plemenah, u kojih i Bunjevcu i Šoku sviće zora zlatne slobode, taj bi se gorko prevario u svom računu; jer je jasno djelo na vidjelu, da smo na barjak bunjevačko-šokačke narodnosti naše u Ugarskoj upisali zlatnimi slovi: jednakost, bratstvo i slobodu! za vjekove.

Jednakost? — oh! u sugradjanah naših koli prostrana pojma! Bratstvo? aj koli divna odnošaja! Sloboda? sveti Bože, koli uzvišena blaga! A sve tamo

cilja, a sve tamo teži, naginja i želi : da smo svi bez razlike u ustavu pred zakonom jednaki !

Ovo predpostavljajuć kad hoćemo da koju o slavonizmu reknemo, onda neshvaćamo kako brat proti bratu srće, kako ovoga prot onomu u zakrilje uzimlje treći obojici o glavi radeći, da učini plodnu Slavoniju sretnijom i blaženijom, da joj ostvari podpunu avtonomiju i, po Miletićevoj „Zastavi,“ Subotićevu „Narodu,“ „Obzoru“ dalmatinskom „Narodnom listu,“ „Našoj Slozi“ i t. d. u tom gorućem pitanju prestavlja u Osijek sabornicu i sama podbana.

Ako itko, a to je pisac ovih redakah do pred deset godinah i u Zagrebu, i u Djakovu i u Pečuhu bio gorljivi Slavonac; al do te mahnitosti da se Slavonija ciepa od drage svoje posestrime Hrvatske nikada ga ljubav k slavonizmu zaniela nije, kad više braće može više kad se slože, a samo u bratstvu i slozi spas je narodnih svetinjah naših.

Čovječjoj naravi prirodjeno je i ono svojstvo, da zanešen ma čim u prvi kraj razborita suda nemože donieti osobito u stvari, koja ga se budi prikupljujućim budi odnimljujućim načinom pobliže tiče i, nada sve u slučaju, kad mu s duševnih silah ugrijani živci tjelesni polože ucjenu na čin, o kome bi inače zdrav sud izreći valjalo. Kao treći činbenik dakle iza ohladnjele upitne slavonizma strane, poslje mnogih i raznih fatah, kojimi je slavonsko pitanje prolazilo do danas, pisac ovih izrazah skromna je mnjenja da Slavoniju nevalja pohrvaćivati; jer Slavonac, taj predrbski i predhrvatski posjedio slavonskoga zavičaja svoga, poštujuć svako bratsko i ime i starinstvo vieran će ostati za koja još vremena dok se sudbinom historična fakta neostvari zajedničko za sva jugoslavenska plemena jedno im, slavonskomu i ime i starinstvu svomu.

I ovo je glavno načelo, oko koga se vrte sve ine potankosti. Uvidjavnost posljedakah iz ovoga načela proizvirući ni najodličniji bezpristrani historici, bili oni Fesslerove, Bumüllerove, Koteckove, Prayove rufeti, oboriti nisu u stanju; jer slavonsko koljeno, osim što je predhunske i obarske dobe, stoji sveudilj danas na mostu, medjplemenstva, na kom se kroz fini rodstveni končić bratske krvi nesamo Srbi i Hrvati rukovati, neg i ostala jugoslavenska plemena ujedinit imadu. A toj ujedinstvenosti i mi doniekle obumrli Bunjevci i Šokci pod sobstvenim imenom praotacah svojih nećemo samo da hvalimo sv je uskrsnuće, već epopeje da savijamo i svomu obstanku.

Kad slavonsko ime i nebi zasizalo u predmagjarsku dobu, te bi ga krivom filologijom izvadjali od latinske i talijanske korenike; kad mu se nazivak nebi kroz vjekove provlačio historijom kao najstarijemu na slavenskom jugu; kad ono nebi imalo važnosti od g. 1848., kadno na obćem narodnom saboru uzdignu glas svoj u obranu njegovu jedan slavonskih veterana: mi Slavonci ljubimo svako ime jugoslavensko, nu vrlo bismo žalili, da se iz spisah briše ime naše slavonsko; — kad mu g. 1861. nebi bio sabor trojedne kraljevine opredielio dostojna mjesta u nazivu od Adrije do Dunava : jezika jugoslavenskoga trojednice, — već iz razloga : što ga ljubi narod Slovonije za drugo ime tako rekuć još ni neznajući; što je Zagreb, ta Arkadija našeg uznosa, ta matica duševnih naših silah, u staroj Gorunjoj Slavoniji; što je matica svedjer još ilirskom; što je u tom središtu i junačko kolo rodjenih Slavonacah s hrvatskom dragom braćom na braniku poučnice knjige i politike; što je g. 1862. slavonsko pitanje iz županijskih dvoranah prodrlo bilo već i u sám živac naroda; — iz ovih, rekoh, već razloga, da se izbjegnju onim slične katastrofe, morali bismo nastojati, u koliko je moguće habati se zelena stola, na kom budućnosti izručena leže pitanja slična zadržaja.

Idućim dakle po ovom koloseku pravice nije nam pod niakav način slobodno mrziti a još manje progoniti pojedino osobe il družbine stanovita u ovom pitanju osvedočenja; jer ono nesamo da bi tim postupkom vlastodržacah podžeglo užasnu buktinju dugotrajnim razpram u vlastitoj nam kući, nego bi i otdudjilo sad mladane a doskora kadre sile podu-

Na prigovore autonomaških pridošlicah slavonskih : zašto da se samo Zagreb diže? budi ugled Pešta i njeno polepšanje, kojoj kao nijednomu zemaljskomu gradu nidje na svijetu ini domovine gradovi, znajući da duhom ovakih maticah sav narod odiše i kretat se ima, nezavidni prvenstva ni Debrecin, ni Komoran, ni Ostregon, Vesprim, Pečuh, Požun il ma koj drugi grad. Pa bi takovu braniocu slavonska blagostanja mogli izreći samo sažalenje što pred triest godinah nije zatrubio bio u osječku narodnu trublju avtonomije i slobode.

Nam Bunjevcem i Šokcem nit je zadaće niti volje iztraživati tko je početač rečena pitanja : bezobzirnost bratska? koje mi, pozorno štijuć trinajst jugoslavenskih listovah, dosad hvala Bogu neprimietismo, te bismo sa svim pravom rekli da su to slavonske utopije, a autonomaško sanje; il prevejanost magjarska, veleća po svojih organih da su ozbiljni pojavi velika zamašaja, na to iduća, tražeć dlaku u jajetu, da zavadi mlo sa dragim, rodjena naime brata sa rodjenim bratom i to iz jedine zavisti.

Nu mi videći s jedne strane radost u dušmanah naših, koji nas navlastito u tome metežu što dulje za kiku vuku; s druge pako ruke onu sporost da se od strane magjarske dvojednoj kraljevini ustupi pravedna tražbina; da joj se utjelovi kršna Dalmacija i junačka Krajina, — sjećamo se Poljakah i Hohenwartha, koji skupo plaćaju vjerolomstvo Brankovića, dočim rodjena i njihova i naša česka braća s poljskoga prkosa i zavistja izpod pritiska željno izgledju slobodu.

Te kako Seneka o koncu svom sliku života svoga biaše priporučio učenicom svojim, tako o zaglavku svom ovaj u pomirljivom dubu trieznosti hartiji utlačen članak budi dokazom iskrene želje : da u svem i svakdje, braće rodjena! jedan drugomu popušćamo, ozivajuć se kako komu najmilije do boljih i sgodnijih vremenah; — a ja bih dok podu navjem prosvjete zora nepukne u ime Bunjevacah i Šokacah rekao : zovite nas kako vas volja; samo nam dajte slobodu, a mi slobodni izvojevat ćemo si častno ime za vjekove!*)

Blaž.

D O P I S I.

Aljmaš, 25. List. Na ono što sam u prijašnjem Listu piso mogo bi tko zabilježiti : na što ova žalost, ta da se one opasnosti jaz već otvorio, valjda bi ga bunjevci i Šokadie smotрили pak se spremali da opasnost obidju al poklem ovo nećine, biti će one samo u vašoj glavi. Dočim bunjevci i Šokadie, bez brige plivaju vodom života, dok se Bogu ovako dopada. Na što će dosta biti upamtiti; da najveći dio ljudih neopazi pogibel kojoj se približuje, ako ih pak drugi opozore, navadno nevieruju, već stazom kojom su pošli dalje idju. Bog je pravedan i milosrdan, pa nedozvoljava : da se pojedini čoviek ili narod sunovrati u propast, a da mu nepošalje opomenu. Oholostju nemarnostju i neznanostju otvdrano čoviek sreom, i neprima nauku, koja bi ga mogla spasiti. Da ljudi u vrieme pitaju saveta, i da dobiveni sliede, mnogo bi se nevolje odgadjalo.

Al poklem ovo nećine, već kad je zlo dogrdilo, onda trče od nemila do nedraga pa traže pomoć. Zato je na svijetu više suza nego smija. Ipak onima koji su vrhu vike postavljani da svietle, nije slobodno ni onda štitit: kada vide da ih nitko nesluša, onda su glas vapajućeg, i spasili su barem svoju dušu. Molitva i rad uzdržaje sve ljudstvo. Dakle obitel koja snuje svoj obstanak, mora diecu na ovo dvoje naviknjivat. Bio pak rad ma kakav na svijetu da plod urodi, mora bit pametan t. j. nikakav rad nemožese vršit bez uma.

Što čoviek u baštinu dobie tako mu se čini kanda nije stalo, nikakva truda, dok se je steklo. Al kad smo umorani

*) Dok god se prepiremo o imenu, donle nas obraženi sviet uvijek smatra za diecu koji se mogu lutkam zabaviti. Prva jedinost trieba da je u Literaturi, ako se ov stekli, ona će drugu izleć, tko onu nepodpomaže to je barbar, a tko cielokunn st iz vnu podkopava to je izdaica.

što svojom snagom sabrati, takim uvidjamo, da to košta umna i tvorna truda.

Čovjek uh i učen takim valja da postane odgojavanjem i poukom. Vidimo da mati uči diete hodati, i pokazivamu koju nožicu da krene, pokazomu kako i u koju ručicu valja da kašiku uzme da jisti nauči; kćerku mati poučava kako će vreteno među prste stisnut kada uz prelju siedno. Otac kad sina izvede na ornicu pokaže mu, kako treba plug udesit, i ruke na oračice metnit, riečju znanja nema bez nauka. Samo što se nauka i pridaje i prima mnogovrstnim načinom, gledamo i učimo, slušamo i učimo, radimo i poučavamo priemerom, govorimo, pišemo, štampamo, i pridajemo nauku. Koristna života nema bez rada, a plodna rada nema bez umovanja. Svejedno bio taj rad tvaran ili duševan. I premdaje družina ljudska po Bogu tako razdieljena: da jedni duševan a drugi tvaran poso obavljaju, poput ove potreboće su razdieljene i škole, u kojima se pridaje sva ona nauka: kojaje za duševan ili tvaran poso nužna. Bio dakle tko ma kako prost ipak mora imat nauku, ako neće da smanka; razlika je samo u tom: što jedan veću a drugi manju nauku posiduje, i što je jedan umietnii, onu nauku uporabit koju je sebi nabavio, no drugi. Varaju se dakle oni ljudi i velikog su sažalenja vriedni, koji misle: da oni bez nauke žive, premda nisu sebi drugu nauku nabavili, već koju su od roditeljah, ili dobrih, ljudi okom ili sluhom primili. Al poklem sviet ni jedan trenut nestaje, već neprikidno tegli naprid, mi koji živimo u svietu snjimo moramo napridovat, ako nećemo da se pogazimo. A da se sazna gdje i u čemu je sviet napridovao, da ono netražimo, što su drugi ljudi već našli, da onim netaremo našu glavu, što su već drugi izmislili, a ono ne namiestjamo što su već drugi smiestili. Sbog toga su za svaki način življenja otvorene učione, da se ovo sve nauči, i diete upozna prvo sve načine života pa izabere koji mu se uzdopada, i nauči sriedstva koja se u ti načina uporabljju, da osvoji umietnost, skojom ih valja uporabljat da nam obilnii plod urode.

Evo zašto valja da idjemo u male sriednje i velike škole, a da svakojaka nauka steče nama sviesti pokoja, ublaženje kako osobeno tako i obitelno, treba da idjemo u Crkvu da stečemo ljubav prama Bogu da mu se molimo, ljubav prama bližnjemu da ono što smo njemu dužni vierno izdajemo, da nam se otvori um i upaznamo i ono što je van zemlje na kojom kruha jidemo, da upoznamo onaj put, koji nas vodi onom blaženstvu za kojim daždi uvik srce, teži pamet, i koje se ovde nikad nedostiže. U crkvu dakle da ide osoba, obitel, občina, i država.

Sričan narod koji sve ovo uvidja jerbo će napridovat, i svoj obstanak na svietu na dublje i širje snovat, dočim onaj narod, koji ovo neće da uvidja uviek će nazadovat, i gubit se u pameti, u osičanju, u imetku, u silam duševnim, čudorednim i tielesnim, pak će ići grobu kog sebi kopa neznanostju, i nemarnostju.

Svećenici, učitelji sudie i ravnatelji svietnjaci, na koje puk gleda da ne zabludi umom i sream, sjajte kano sunce svojem rodu, da se o vašem nauku prosvietli njegov um, svietlite mu primerom da se njegovo srce razgrije na pogled vaši rodoljubni čina i povede za vama.

Bratjo ako vi nepridnjačite ovom puku u nauci koju mu izvijate u njegovom materinskom jeziku kog on razumi, ako ga neuzbudjivate jezikom — koji milo zvoni u njegovima ušima, onda se nemojte tužit na puk, nemojte govorit da nije dostojan ustavne slobode, koju mu nikad niste razlagali, nemojte reći da nije dostojan občinske slobode, jel nezna u kakom odnošaju stoji ova s onom njegovom, posebnom buduć mu niste razlagali uplive obći poslova na njegove osobene. Nemojte se tužit ako se povede za ludani, koji ga mame da će mu tudje zemlje dielit, kad mu niste razložili, da je svojina vrilo truda i rada neizerpljivo.

Nemojte se tužit ako prikoraci mešdje zakonom objeležene, kada se nikad niste potrudili, da mu pokazete: daje zakon tvrdjava koja čuva i brani sigurnost čovjeka i

puka i uvedu ga u bunu, jel mu nikad niste pokazivali: da se bunom ruši sve što je gorkom mukom sazidjano, na ruži i što je liepo sastavljeno izkrivi što je po pravdi razredjeno, da je u redu veselje i blaženstvo a u buni žalost i nesgoda, koja oborava liepo, dobro i pravo, i poremeti ljudsko blaženstvo u osobi, poriklu i občini. Stari rodoljub.

Sa Kapoša Tolne, 5. Prosinca. Malo je stoljeći minulo godinah, u kojih su novine o požarih toliko javljale koliko sada. Po svih stranah svieta grdne se vatre dogadjale, a plienom im postali ogromni milioni kvara. Eda li je to bivalo s nemarnosti ljudske? ili je nuz pomor ljudstva, silno povodnje morjah i riekah, haraćenje kuge marvinske, u zamjenu prošlih ratovah, to kaštigujući prst Božji? — pravedno znade nebo. Mi s užasa sanemo misleći na devet kašigah misirskih, na propali Pompej, Herkulan, Dubrovnik i druge gradove svieta, našadše u zemljotresu grobove svoje. Mi se suebivamo sa straha čujuć strašna evangjelja o grozotah sudnja dneva. Nu se slabo popravljamo i Bogu obraćamo, pa zato nas i bije šibika Božje srdjbe i pravice.

U Rackom-Kozaru, nekoč glasovitom a danas od nužde trgovištu, ležećem izmed Magoča i Lengjela u području župe bikalske, dogodila se 27. studenoga grozna vatra poslje osam satih na večer.

Tri čovjeka u gospodsko ruho obučena, bjehu te večeri sa svojima kolima i s kočijašem odsjeli u tamošnjoj krčmi.

Čim se pojavila vatra, žurio, se sviet da ju trne, te ova trojica, upotriebivši sgodu, htjedose iz jedne staje (štale) odvesti dva krasna konja. Al kad im ljudi udjoše u trag, zasjedose kola, ostaviše konje i porenuše put Bonjada.

Bilo je oko 10. satih noći kad su došli na vrata bonjadskoga trgovca Trajbera. Tu ga imenom zovnu i izdadu se za peštanske znance. Trgovac im otvori kapiju, u njim i kočijašu po licu nepoznanim, al po rieči im vjerujuć da su u prijateljstvu s njegovimi prijateljî u Pešti, — dade večeru i konak.

Oko 11 $\frac{1}{2}$ smire se sva tri zajedno u jednoj sobi na pocinak, a kočijaš im zauzme mjesto u štali s kočijašem trgovčevim.

Kad bilo oko ponoći, sve tiho i mirno u kući, tamno i burnovito napolju, — ustanu sva tri do vratih sobe, u kojoj je Trajber sám spavao, probudi ga jedan i pozove da mu otvori, — da će mu kazati nešto.

On otvori, — a unutra udju tri lopova s pištolji i hangjari uz rieč: mi smo tati! daj amo novce! Povuku ga k ladići, o koj su znali da su u njoj novci, — dadu si izbrojiti 40,000 fr. — zapregnu konje sa svojim i trgovčevim kočijašem i odu u mrak bez traga!

Potjera je na sve strane; al slaba nada u odkriće nasilnih bećarah: Te pravo imadu Magjari kad kore svoju vladu, što je Rádayja skinula sa službe, dok nije izkorenio gamadi po Ugarskoj.

U Kozaru su izgorele četir kuće sa sgradami u okol njih. Žalibože one su još k otome srbske naše braće, koje u Kozaru ima preko 1200 dušah.

Tako vidite u nas sve gôrje iza gorjega! Blaž.

R A Z N E V I S T I.

— Već nekoliko godina. Kako se nove crkve i kuće još i nedozidjane ruše. Ovi dana se opet jedna u Pragu svalila i mnoge radine zavalila. Vidi se da je slobodny zidarstvo sviest graditeljah izkvarilo.

— Niemci se raduju u Beču, vrhu one zakonske osnove, po kojom bi se tako preustrojio izborski zakon, da se poslanici na Carevinsko viće nebi slali iz Saborah zemaljski već upravo iz okružja izbornih, ako se nevaramo, ova radost teško će biti trajna, narodi nenimački neće poput strojeva glasat, da učvrstjuju niemcem gospodstvo. Kazali su već i

— Dalmatinski poslanici na prošlom zasjedanju glasali su uz zakon za nevolju, jerbo su im Bečvani zlatne kule zidjali. Sad se opet obećaju Dalmatincem, željeznice i troškovi uredjivanja riekah, a na dnevnom redu stoji preinačenje izbora za Carevinsko više.

— Ministarom domobranskim imenovanje g. Bela Szende.

— Nj. Veličanstvo prisvietli kralj povratio se iz Beča u Gödöllö. Gdje će sjajna obitelj Božić i Novo Ljeto Svetkovat. Glasaju da će Svetlo Dvore zimovat u Budimu.

— Obzor piše da su u Berlinu u protestantskoj crkvi prigodom vinčavanja, erkvenjaci mnogim mladjemcem pokidali s glave vince, jerbo su sumnjali o njihovoj krieposti. Šta bi Burkuši pisali da se ovo sbilo u katoličkoj crkvi. A i tako se uzalud bore erkvenjaci za djevičanstvo, kad su njihovi profesori, već prije 50 godina ovo u starež bacili.

— Komunistička budalaština nigdi se nije tako razastrla ko u niemačkoj u donjem razredu pučanstva. Jednoč dodje njeki čoviek Rothšildu, od koga je više puta pomoći dobivo i reče mu : neće mi već dugo tribovat vaša dobrotivnost jerbo će mo se skoro dielit. Na što mu odvratí Rothšild ako je tako, kažimi na koliko cieniš moj imetak, i kad ovaj odgovori : na jedne 30 miliuna talira. Na ovo mu reče Rothšild : premda nas u niemačkoj ima do 36 miliuna dakle manje bi došlo, na svakog od jednog talira. Ipak ja ti evo cili talir dajem, da mi u buduće nedosadjivaš. A šta se dakle hvale ti niemci s njihovom obrazonostju? dokle se ljudi daju poput nerazumne diece vodit i varat, donle je zalud trabunjat o razumnosti pučkoj.

— Kako čoviek odstupi od Evangjeliuma umah skrene u ajke i bajke. Špiritiste, koji se vrbuju iz reda otih koji se smijali vrhu višticah i sad tvrde: da pesriedovanjem stola dolaze u doticaj s dusi, kane u pešti osnovat ovaku družinu, i to pod izlikom znanstvena pokušaja. Niki B. Vaya se iztiče glavom, Bažuna ćeš nać, samo ako ti preduzeće nije ozbilno.

— Vele da Hrvati već nezahtivaju : da se Ban imenuje bez podpisa ugarskog ministara predsjednika.

— Uvidjanost pokaziva Slavya, kad B. Majthenyu nepovratja Novom-Sadu. Političku razboritost će posviedočít, ako na Srbe ostavio bude da svoje crkvene i škulske poslove razpravljaju.

— Niemci su neumorni u ocrnjivanju Slavenah, buduće je sviet već na ovo strašilo „panslav“ navikao, i neboji se, sad iztaknjivaju novo „pansrb“ i s ovim kane Europu odstranjivat od Slavenah.

— Niemcima u južnima stranama ugarske mora da je vrlo dobro; jerbo Srbima nenavide i ono malo dobra : što je stupilo u izgled promienom ministarskog predsjedništva.

— Rusi mora da mnogo rakie piju, jerbo državni dohodak odud iznosi treći dio ukupne daće. Ovo je veliko zlo buduće od rakie sve idje na manjak i tielo, i duša u čovjeku.

— U Kašši je smiešna pogodba sklopljena, jedan čoviek prodoje svoje zemljište drugom, u cieni : da mu ovaj do konca života svaki dan plati 20 n. i jednu icu rakie.

— Kolera još nikako neće da pristane u Peštbadimu, Arvi, Zemlinu i Abauju.

G A Z D A L U K.

Marvinska Kuga. Svako dobro na svietu razprostranja se znanostju, a svako zlo glupostju. A poklem smo lini da što naučimo, zato se onaj mora krvavim znojom znojiti koji želi da mu bližnji što nauči, dočim onaj koji zlo raznosi pivajuć hoda, jerbo svakim korakom se susrie s neznanostju, koja se bez otezanja upregne u kola svakovrstna zla.

Neznanost na toliko obori pamet i zatupa sree čovjeka; da idje u svoju propast ko muha bez glave. Nek se upali kuća ili slama u jednoj občini, vidićeš gdje se sakupi mlado, i staro, pak gledaju : kako plamen uništava što je čovjek

steko krvavom mukom.

Ovaka čeljad Svidoče : da im srce neosića ljubav krštjansku jerbo ova nemože da skršteni ruku gleda, gdje se bližnji goni u siromaštvo. Ovaka čeljad svidoče : da im je pamet zamračena neznanostju, jerbo da je ova i malko razsvietljena znali bi promislit : da vatra stvara vitar i plamen se lati za njegova krila, pa leti na sve strane občine; dakle da je u onaj čas u najvećoj pogibeli cila imovina sve občine. Kako se vatra u občini pojavila. Dakle spas imovine svih da želi : da se svih posla neumorna late, i vatru gase.

Ovo sam ovde samo zato naveo : da svaki slavian uvidi : kako je opasna neznanost po čovjeka, i po svaku njegovu imovinu.

Zali bože kuga marvinska razastire se ne samo po Ugarskoj Hrvatskoj već i po Austrii, dakle ni jedan čas ni smo sjegurni, da nam neće občinu napast. Ipak ljudi se prama ove kuge tako vladaju : kanda bi im marva osjegurana bila.

Oblast mudre i pametne izdaje naredbe. Kako da se priče put ovoj bolesti, al gazde se vladaju prama ovih naredabah ravnodušno i ne sudjeluju, svim silam i svom pozornostju : da se zlo krči, kako bi to korist svakog čovjeka želila.

Ova opasna bolest, poput zraka svačim se prinaša i unaša, što god dodje u doticaj s bolesnim marvinčetom, dakle prinse se je čovjek svakojaka živina, još i perjad, svakovrstna pića, i posuda, a od živine i para, i bala, koža, meso, krv galeba, dakle riečom svašta. Odkud sledi, da prvo gdje se takva kuga pokaže to mjesto valja obgradit, i ništa ondud neizpuštat, i u drugu štalu nije slobodno unet. Drugo valja se u taj čas oblasti javit : da može sgodna naredit, i što oblast naredi, da se sviestno vrši. — Oni dakle koji su mah u kakvom doticaju bili s okuženom, marvou, da ni blizu nestupe zdrave marve, radi čega je u ovako vrijeme opasno i trgovce upuštat u štalu, jel neznamo odkud idju : a stranu marvu ni pod kakvim načinom sa svojom pomiešat, dok se priko više dneva nismo osvidočili : da su zdrava.

Kako se društva sklapaju vele učeni gazde da se vatra gasi, ne manje bi valjalo nastojat : da se taka sklapaju, na upričenje kužne bolesti, jel ova koreni naše imanje, i tako je opasna : da gdje se ukoreni od 100 komada jedva petero zaštedi. Svi gazde dakle trieba da nadziru : da se naredbe oblasti strogo obdržaju, jel koji ovo nečini, ili baš skrovito ove gazi, sličan je onom : koji idje na ruku zločincu da vatom občinu u pepeo obrati.

TRGOVINA I OBRTNOST.

CINA RANE. Pešta, 20. Prosinca. Čisto žito Banatsko, 83 fn. 6 fr. 75—80 n. 87 fn. 7 fr. 30—35 n. Stolnobiogr. 83 fn. 6 fr. 80—90 n. 87 fn. 7 fr. 35—40 n. djum. maž. Bačkog nema. — Raž 78—80 fn. 3 fr. 90 n. — 4 fr. Ječam 66—68 fn. 2 fr. 35—50 nov. — Zob 50 fn. 1 fr. 60—70 n. — Proja 82 fn. 2 fr. 80 nov. — 3 fr. 10 nov.

Novac. Cars. dukat 5 fr. 15—16 n. Napoleondor 8 fr. 75—77 n. Srebro na stotinu 8 fr. 50 nov.

Visina vode dunavske.

Pešta 20-og Studen. : 8' 2" nad 0. raze.

Požun 20-og Studen. : 5' 2" nad 0. "

Vrieme. Vlažno hladno oblačno.

Poruke uredništva.

G. P. I. u D. Što danas nije sa svim dobro, može biti sutra bolje. Ni ovaj pravac nije hrdjav al što ozbilnie, po naš puk bilo bi koristnie. — Erd : Malo vas je i tako, ljubite se bratinski, da budete jači. — Subatica : Samo nam je prvi broj dospio. Neznamo zašto neće da se rukuju.